

czonej miecie, ku nagrodzie, do jakiej Bóg wzywa w górę w Chrystusie Jezusie (3, 11 n. 14). Ze słów tych przebija tylko nadzieja szczęśliwego końca — tam zaś była pewność. W duchu tej pewności od samego początku oceniał Kościół skutek śmierci męczeńskiej, czcząc męczenników od razu jako świętych i od razu uciekając się do ich orędownictwa u Boga.

* * *

Wydobyte w powyższym szkicu elementy teologii męczeństwa, wzbogacone nadto o analogiczne dane z pozostałych ksiąg Nowego testamentu dałyby po szerszym opracowaniu obraz męczeństwa może nie tak precyzyjny, jak ten, który zawiera się w późniejszych opracowaniach moralistów i kanonistów, ale — jak się zdaje — o wiele barwniejszy, bo powiązany z całością Bożego misterium.

Tyniec

O. AUGUSTYN JANKOWSKI OSB

Ks. Tadeusz Szwagrzyk, Kraków

BINACJA W ZARYSIE HISTORYCZNO-PRAWNYM

(dokończenie)

Ogólną zasadę podaje kan. 806 § 1, że kapłanowi wolno zasadniczo w tym samym dniu tylko jedną Mszę św. odprawić.

Tenże kanon uznaje i potwierdza dwa już nam znane, z prawa przedkodeksowego, wyjątki od powyższej zasady. Mianowicie dwa razy w roku tj. w uroczystość Bożego Narodzenia i w Dniu Zadusznym mogą kapłani i dzisiaj trzy Msze św. odprawić, po myśli kan. 806 § 1; jeżeli chodzi o Boże Narodzenie, to przywilej odprawiania trzech Mszy św., jak pamiętamy, wywodzi się ze starożytnego zwyczaju istniejącego już w pierwszych wiekach chrześcijaństwa, a który następnie został potwierdzony przez prawo kanoniczne⁷¹. Co do Dnia Zadusznego — jak już wspomnieliśmy powyżej — Konstytucja papieska *Quod expensis* z dnia 21 sierpnia 1748 r. po raz pierwszy udzieliła przywileju wszystkim kapłanom zarówno diecezjalnym jak i zakonnym w Hiszpanii, odprawiania trzech Mszy św. w tym dniu. Papież Leon XIII przywilej ten rozszerzył na kraje Ameryki Łacińskiej listem Apostolskim *Trans Oceanum* z dnia 18 kwietnia 1897, a wreszcie papież Benedykt XIV Konstytucją *Incrementum altaris* z 10 sierpnia 1915 roku, przywilej ten rozszerzył na cały Kościół obrządku łacińskiego⁷².

Kapłani obrządku wschodniego nie mają tego przywileju, jak to wy-

⁷¹ C. 3, X, III, 41; c. 48, D. 1, de consecr.

⁷² AAS 7 (1915) 401.

nika z listu Apostolskiego papieża Benedykta XIV *In superiori*, z dnia 29. XII. 1755 r. i orzeczenia św. Kongregacji Rozkrzewienia Wiary⁷³.

Kodeks Prawa Kanonicznego z jednej strony stawia zasadę, że *każdego dnia tylko jedna Msza św.*, a tylko dwa razy w roku wolno kapłanowi trynować, z drugiej zaś strony prawodawca przewiduje w kan. 806, że mogą zaistnieć okoliczności, kiedy kapłanowi wypadnie tego samego dnia odprawić dwie Msze św., a nawet trzy. Prawo kanoniczne na to pozwala, ale tylko wtedy, gdy zaistnieją pewne, prawem przewidziane warunki.

Wolno dziś trynować na podstawie indultu Stolicy Apostolskiej, binować zaś na mocy pozwolenia Ordynariusza miejscowego, zgodnie z przepisem kan. 806. Kapłan, który chce binować, musi zwrócić się do Ordynariusza miejscowego o pozwolenie, podając równocześnie przyczynę określającą potrzebę binacji.

Ordynariusz miejscowy może skorzystać z władzy jaką mu przyznaje kan. 806, na podstawie roztropnego swego sądu, pozwalając na binację, ale tylko w niedziele i święta *de praecepto*, ilekroć z powodu braku kapłanów w dniu świątecznym, znaczna część wiernych nie mogłaby inaczej wypełnić swego obowiązku uczestniczenia we Mszy św.

Tylko Stolica Apostolska może zezwolić na binację w święta zniesione oraz w dni powszednie. Tak np. w Polsce dozwolona jest binacja w święta kanonicznie zniesione na mocy Indultu Stolicy Apostolskiej.

Są też wypadki, że Stolica Apostolska pozwala na binację w dni powszednie z racji odprawienia Mszy św. za nowożeńców, w pierwsze piątki miesiąca, w dniu pogrzebu...⁷⁴.

Z kanonu 806 wynika, że Ordynariusz miejscowy ma rzeczywistą, prawdziwą władzę zezwalania na binację, a nie tylko możliwość wydawania autorytatywnego orzeczenia o zaistnieniu prawdziwej potrzeby binacji, jak to niektórzy dawniejsi autorzy utrzymywali, opierając się na Konstytucji papieża Benedykta XIV *Declarasti*⁷⁵.

Pozwolenie na binację to akt jurysdykcji biskupa, a więc nie tylko samo *iudicium de necessitate fidelium*, lecz musi być dana *positiva licentia*. Jednak nie jest to dyspensa od prawa. Ordynariusz miejscowy osądza, że istnieje potrzeba i zezwala na odprawienie w takich okolicznościach, bo samo prawo też na to pozwala, ale nie automatycznie.

Sam więc Ordynariusz na mocy prawa powszechnego nie może ani binować, ani też pozwalać na binację, jak tylko w wypadku konieczności zachodzącej wówczas, gdy w przeciwnym razie znaczna część wiernych nie mogłaby uczestniczyć we Mszy św. w święto nakazane (*de praecepto*) z powodu braku kapłanów. Powodem binacji nie może być ani jakakolwiek korzyść materialna, ani żaden zwyczaj, ani presumpcja, ani wreszcie ubóstwo kapłana, ale wyłącznie duchowa konieczność wiernych i brak

⁷³ Gasparri, *Fontes* II, n. 437; AAS 8 (1916) 104.

⁷⁴ Por. M. Coronata, *Institutiones Juris Canonici*, Taurini 1951, I, n. 197.

⁷⁵ Gasparri, dz. cyt. II, n. 365.

odwiedniej liczby kapłanów, którzy by potrzebom duchowym wiernych mogli zadośćuczynić⁷⁶.

Nie ma Ordynariusz zasadniczo władzy zezwalania na binację w święta kanoniczne zniesione, na podstawie prawa powszechnego, chociażby w te dni odbywały się uroczyste Msze św. przy udziale znacznej liczby wiernych, a tym bardziej w inne dni nieświęteczne.

Jest też rzeczą zrozumiałą, że *a fortiori* nie może udzielać władzy binowania z innych powodów, jak np. z powodu ubóstwa kapłana, lub dla potrzeby jakiejś osoby prywatnej, względnie jakiejś rodziny. Nie może też udzielić takiej władzy, jeżeli jest do dyspozycji inny kapłan, który może Mszę św. odprawić.

Może natomiast Ordynariusz pozwolić na binowanie także w oratoriach publicznych lub półpublicznych, jeżeli zaistnieją warunki, o których mowa w kan. 806 § 2.

Konieczność binacji może być uzasadniona brakiem dostatecznej liczby kapłanów, którzy by mogli odprawić wystarczającą w sumie liczbę Mszy św. w różnych porach dogodnych lub co więcej, możliwych dla wiernych, chcących obowiązkowi uczestniczenia we Mszy św. zadośćuczynić.

Odgrywać też mogą rolę względy szczupłości miejsca w kościele lub znaczna od niego odległość parafian, którzy nie mogą wszyscy jednocześnie opuścić swych domów i gospodarstw, aby uczestniczyć w Mszy św. nakazanej.

W ocenie konieczności binacji Ordynariusz bierze pod uwagę nie tylko niebezpieczeństwo niezachowania przykazania uczestniczenia we Mszy św., płynące z warunków zewnętrznych, ale również i konieczność ułatwienia wiernym wypełnienia tego obowiązku drogą zapewnienia im takiej możliwości w różnych porach dnia, tj. rano, przed południem, a nawet wieczorem, uwzględniając tu niekiedy „złą wolę”, opieszałość, oziębłość czy lenistwo⁷⁷, ale konieczność wypoczynku ludzi ciężko pracujących, ich trudne warunki życiowe itp., a którzy nie mogą się udać na Mszę św. do innego kościoła.

Jedyną więc przyczyną uzasadniającą kanoniczne zezwolenie Ordynariusza miejsca na binowanie jest konieczna potrzeba wiernych, a więc nie wystarczy sama tylko pożyteczność, jak np. z racji pogrzebu.

Ta konieczna potrzeba wiernych, o której mówi Kodeks, jest kwalifikowana, tzn. chodzi tu o taką konieczność, która wypływa z obowiązku uczestniczenia we Mszy św. Dawniej, jak pamiętamy, ta konieczność była szerzej pojmowana, dopuszczalna była konieczność prywatna, np. z racji przyjazdu znacznej osoby, odprawienia pogrzebu. Dziś tylko konieczność kwalifikowana, a obowiązek uczestniczenia we Mszy św. istnieje tylko w niedziele i święta nakazane, wyliczone w Kodeksie⁷⁸. Chociaż nie-

⁷⁶ F. Capello, *De Sacramentis*, I, n. 732.

⁷⁷ Tamże.

⁷⁸ Kan. 1247 § 1.

rzadko Stolica Apostolska, jak powiedzieliśmy powyżej, daje pozwolenie binacji w święta kanonicznie zniesione, a nawet dni feriałne.

Taka konieczna potrzeba może mieć miejsce:

1) gdy jeden kapłan zarządza kilku parafiami odległymi od siebie tak, że wierni nie mogą być obecni na jednej Mszy św., a nie ma innego kapłana, który by odprawił Mszę św. w drugim kościele;

2) gdy kapłan zarządza wprawdzie tylko jedną parafią, ale tak rozległą, że dla części bardzo odległej od kościoła parafialnego, trzeba odprawić drugą Mszę św., a nie ma innego kapłana;

3) gdy wszyscy parafianie nie mogą jednocześnie pomieścić się w kościele;

4) gdy w przeciwnym wypadku klasztor lub dom pobożny (np. szpital), pozostałby bez Mszy św., gdyż mieszkańcy (choćby nawet w liczbie około 20 osób), nie mogą bez wielkiego trudu udać się do kościoła, a nie ma innego kapłana do odprawienia drugiej Mszy św.

Następnie ta konieczność kwalifikowana ma dalsze ograniczenia. Prawo kanoniczne w kan. 806 § 2, mówi o przyczynach, które pozwalają Ordynariuszowi na udzielenie pozwolenia na binowanie, a kapłanowi na staranie się o nie. Są nimi:

- a) znaczna część wiernych (*notabilis pars fidelium*), oraz
- b) brak kapłanów (*penuria sacerdotum*).

Co jednak oznacza *notabilis pars fidelium*, jak należy to rozumieć? Nie mamy tu wyraźnego określenia ze strony Stolicy Apostolskiej. Według licznych wypowiedzi św. Kongregacji Soboru jest wymagana, a zarazem jest wystarczająca liczba od 20 do 30 osób do godziwego zastosowania binacji⁷⁹. Zdaniem Coronaty⁸⁰ interpretacja *notabilis pars* pozostawiona jest roztropności i sumieniu Ordynariusza miejscowego; ogólnie przyjmuje się, że wystarczy 20 osób, a nawet mniej, które nie mogłyby być na Mszy św., by biskup mógł pozwolić na binację⁸¹.

Druga przyczyna: *penuria seu defectus sacerdotum*. Kiedy to ma miejsce? Wtedy, gdy w ogóle nie ma innego kapłana, albo jest wprawdzie kapłan, ale nie chce lub nie może celebrować. Mogą być kapłani, ale ci nie są w dyspozycji proboszcza np. kapłan chory, *censuratus*, posiadający przywilej *oratorii privati*, *extraneus* w miejscowościach kuracyjnych itd.

Jest pewnym, że gdy znajdzie się kapłan, który może i chce odprawić potrzebną Mszę św., prawo binowania przyznane jakiemuś kapłanowi upada. Jednak takiego kapłana nie można zmusić, by koniecznie odprawił Mszę św. za kapłana, który miał binować. Gdy jednak zechce odprawić Mszę św., wówczas proboszcz, rektor kościoła lub inny kapłan mający binować, binować nie może, albowiem władza binowania, jak już wspom-

⁷⁹ Gasparii, dz. cyt. 387; 397. Por. Capello, dz. cyt., n. 732; H. Jone, *Commentarium in Codicem Juris Canonici*, Paderborn 1954, II, s. 60.

⁸⁰ Coronata, dz. cyt., n. 197.

⁸¹ Tamże.

nieiśmy wyżej, jest realna, nie stanowi przywileju osobistego kapłana, ale jest przywiązana do kościoła, bo decyduje tutaj „necessitas populi” i dlatego inny kapłan może z niej skorzystać zastępczo dla dobra danej parafii⁸². Natomiast przywilej personalny na binację może być uzyskany tylko drogą indultu od Stolicy Apostolskiej, jest wtedy osobisty i nie może być innemu kapłanowi odstąpiony, chyba że w indulcie jest to wyraźnie zaznaczone.

Jeżeli zaistnieje prawdziwa konieczność, a zwrócenie się do biskupa ordynariusza napotyka na przeszkodę moralnie nie do pokonania, kapłan może binować *ex praesumpta licentia*, jeżeli zachodzi *necessitas populi*. Po takiej binacji należy o niej zawiadomić biskupa⁸³.

Chociażby w jakimś kościele w niedzielę lub święta odprawiano kilka Mszy św. Ordynariusz może mimo to pozwolić na binację, jeżeli tylko zachodzi przyczyna: *notabilis pars fidelium*, pozostałaby bez Mszy św., gdyby nie zastosowano binacji⁸⁴, o ile nie ma kapłana, który byłby gotów odprawić potrzebną Mszę św. bez binacji.

Prawa binacji nie można nabyć na mocy samego zwyczaju, albowiem binacja poza wypadkiem koniecznej potrzeby jest niedozwolona⁸⁵.

Kanoniści podtrzymują zgodnie opinię istniejącą już przed Kodeksem, że każdy kapłan może odprawić drugą Mszę św. każdego dnia, ilekroć zaszłyby konieczna potrzeba konsekracji Wiatyku dla znajdującego się w niebezpieczeństwie śmierci⁸⁶.

Kan. 2321 nakłada na Ordynariuszów obowiązek karania tych kapłanów, którzy wbrew nakazowi kanonów 806 § 1 i 808, odprawiają dwie Msze św. w tym samym dniu lub też celebrować nie na czczo, karą suspensy od odprawiania Mszy św. na czas oznaczony przez Ordynariusza, po uwzględnieniu wszystkich okoliczności.

Kan. 806 § 2, zabrania Ordynariuszowi nawet w wypadku konieczności udzielać prawa trynacji jakemukolwiek kapłanowi⁸⁷. W razie potrzeby należy zwracać się w naszych warunkach do Stolicy Apostolskiej, przedkładając prośbę o trynacji na ręce Prymasa Polski⁸⁸, który posiada władzę udzielania w imieniu papieża takiego indultu. Indulty takie, rzadkie na ogół w krajach zachodnich, u nas od czasów drugiej wojny światowej, są zjawiskiem częstym, zwłaszcza w parafiach, gdzie jeden kapłan w dni świąteczne i niedzielne musi odprawiać trzy Msze św.

Co do postu eucharystycznego należy zaznaczyć, że kapłan, który binuje lub trynuje, może po pierwszej lub drugiej Mszy św. spo-

⁸² Por. Capello, dz. cyt., n. 733.

⁸³ H. Noldin, *Summa Theologiae moralis*, Oeniponte 1955, III, n. 208.

⁸⁴ Coronata, dz. cyt., n. 197.

⁸⁵ Capello, dz. cyt., n. 732.

⁸⁶ Tamże.

⁸⁷ *...non est autem in eius (Ordinarii) potestate plures quam duas Missas sacerdoti permittere. c. 806 § 2.*

⁸⁸ Warszawa, ul. Miodowa 17.

żyć ablucję, byle była dokonana tylko samą wodą; chyba że *intervallum temporis sit trium horarum*, w takim bowiem wypadku zgodnie z Motu Proprio Piusa XII *Sacram Communionem*, celebrans może spożyć ablucję także z winem⁸⁹. Gdyby jednak przez nieuwagę spożył taką ablucję, także w pierwszym wypadku, może odprawić Mszę św.

Stypendium za Mszę św. binowaną.

Kościół zawsze zabraniał, kapłanom przyjmować stypendium za Mszę św. binowaną. W wyjątkowych tylko wypadkach lub w wyjątkowo trudnych i ciężkich czasach zezwalała Stolica Apostolska na pobieranie stypendiów i to najczęściej pod warunkiem obrócenia tych ofiar na cele pobożne⁹⁰.

Podobnie Kodeks Prawa Kanonicznego w kan. 824 § 2, postanawia, że nie wolno w razie binacji brać stypendiów za dwie odprawione Msze św. dla siebie, a ilekroć już jedna Msza jest z tytułu sprawiedliwości, nie można przyjmować stypendium za drugą; nie wolno przeto brać stypendium za Mszę binowaną proboszczowi odprawiającemu Mszę za parafian, kapłanowi zobowiązanemu do odprawiania Mszy św. na mocy fundacji lub beneficjum; inaczej mówiąc żaden kapłan nie może w razie binacji przyjąć dwóch stypendiów; we wszystkich tych wypadkach konieczny jest specjalny indult papieski; wolno natomiast przyjąć wynagrodzenie za poniesiony trud, niedogodność zewnętrzną⁹¹.

Tylko w dzień Bożego Narodzenia może kapłan, jeżeli nie jest zobowiązany z innego tytułu prawnego (np. za parafian), przyjąć stypendium z okazji każdej Mszy św.⁹²

W Dzień Zaduszny natomiast wolno dowolnie aplikować tylko jedną Mszę św. i z tej racji przyjąć jedno stypendium, choćby aplikację odłożono na dzień następny⁹³.

Drugą Mszę św., w tym dniu, należy aplikować za dusze wszystkich zmarłych, trzecią według intencji Ojca św. Jeżeli w Dzień Zaduszny odprawia kapłan tylko dwie Msze św., trzeba jedną aplikować za dusze wszystkich zmarłych, drugą można aplikować w intencji dowolnej, np. z racji otrzymanego stypendium. Według intencji Ojca św. trzeba aplikować tylko wtedy, jeżeli się odprawia trzy Msze św.⁹⁴ Kto tylko jedną Mszę św. odprawia, jest zobowiązany celebrować ją według pierwszego formularza *In Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum*, może przyjąć stypendium i aplikować według własnej intencji.

Kapłan niedowidzący, którego wzrok jest osłabiony, lub dla innej przyczyny posiadający indult na odprawianie tej samej Mszy św.

⁸⁹ AAS 49 (1957) 177—178.

⁹⁰ Capello, dz. cyt., n. 735.

⁹¹ Por. *Kom. Inter.*, 13 XII 1923; AAS 16 (1924) 116.

⁹² Kan. 824 § 2.

⁹³ SCC 15 X 1915 AAS 7 (1915) 479.

⁹⁴ SRC 28 *Februarii* 1917, n. 4342.

wotywniej ku czci Najśw. Maryi Panny, może w wyżej podane dni odprawiać trzy takie Msze św. Wiemy jednak, że kapłan nie ma obowiązku w te dni odprawiać trzech Mszy św.

Kapłan niedowidzący może zamiast wotywy „De Beata” czytać lub śpiewać Mszę św. żałobną (węglug czwartego formularza), gdy na to pozwala⁹⁵ kalendarz liturgiczny miejscowego kościoła.

Tę Mszę może również odprawiać trzykrotnie w Dniu Zadusznym, z zachowaniem jednak przepisów konstytucji papieża Benedykta XV *Incrementum altaris sacrificium*, co do intencji i stypendium.

Odnosnie do kwestii dopełnienia zobowiązań mszalnych niestypendialnych, a więc *ex caritate* np. *pro paupere defuncto*, *pro paupere familia*, z przyrzeczenia, względnie ze sprawiedliwości, na mocy ślubu, posłuszeństwa przełożonemu, kapłan może odprawić drugą Mszę św. w tych intencjach, chociaż przyjął stypendium za pierwszą Mszę św. Dlatego kapłan należący np. do pobożnego stowarzyszenia, które nakłada zobowiązania odprawienia Mszy św. za członka zmarłego, może temu zobowiązaniu zadośćuczynić ofiarując w intencji zmarłego Mszę binacyjną⁹⁶. Wynika to jasno z odpowiedzi św. Kongregacji Soboru, która na pytanie: *An Missa binationis offerri possit... pro defunctis Confratribus?* Odpowiedź brzmiała *Licere*⁹⁷.

Jeszcze większą wartość w tej materii posiada decyzja św. Kongregacji Soboru z dnia 3 marca 1887 roku. Na przedstawioną wątpliwość: *An sacerdos qui ex statutis sodalitatis, cui nomen dedit, tenetur missam celebrare pro sodali defuncto, possit ad satisfaciendum huic oneri, secundam missam in die binationis applicare casu*, powyższą św. Kongregacja odpowiedziała: *Affirmative*⁹⁸. Gerardus Oesterle⁹⁹ pisze na ten temat: *Ad haec confratres nullam neque directam neque indirectam materialem utilitatem seu temporale lucrum ex suo opere percipere videntur, sed unice ad spiritualia tam in vita quam post mortem emolumenta contendere*.

Mogą to również czynić kapłani ofiarując Mszę binacyjną za zmarłych konfratrów diecezjalnych, chyba że Ordynariusz wydał co do aplikacji Mszy binacyjnych inne zarządzenie.

Proboszcz zarządzający dwiema parafiami zasadniczo po myśli kan. 466 § 2, obowiązany jest do jednej tylko Mszy św. za wiernych obydwu parafii w dni świąteczne i niedzielne i nie musi w razie binacji drugiej Mszy św. za parafian ofiarować.

Kapłan, który jako proboszcz i beneficjat zarazem jest obowiązany do Mszy św. za wiernych, a na mocy fundacji do Mszy św. w niedziele lub

⁹⁵ AAS 5 (1912) 122.

⁹⁶ ASS v. XX, p. 39.

⁹⁷ Gasparii, *Fontes*, VI n. 4243.

⁹⁸ ASS XX, 35—40.

⁹⁹ Apollinaris 32 (1959) 151—152.

święta za fundatora, prawdopodobnie może w wypadku binacji jedną Mszę św. ofiarować za wiernych parafii, drugą zaś za duszę fundatora¹⁰⁰.

Tytuł sprawiedliwości, *titulus iustitiae*, po myśli kanonu 824, ma wówczas miejsce, mówi Oesterle: *...si pro celebratione missae acceptatur stipendium aut, prout Many sese exprimit quasi stipendium; tali „quasi stipendio” fruuntur: Episcopus, parochus beneficiatus, Capitulum canonicorum, qui ratione officii et beneficii — beneficium propter officium — tenentur ad applicationem pro populo, pro intentione fundatoris, pro benefactoribus*¹⁰¹.

Zakaz kan. 824 § 2, co do stypendiów za Msze binowane — może być zniesiony przez Indult Stolicy Apostolskiej.

Stolica Apostolska upoważnia nieraz Ordynariuszów do tego, że mogą nakazać kapłanom przyjmowanie stypendium z racji Mszy św. binowanej lub trynowanej, albo też na to zezwolić, bądź dla wsparcia celebrujących, bądź dla poparcia jakiegoś pobożnego celu, przeważnie zakładów wychowawczych. Jeżeli w takim wypadku istnieje nakaz odsyłania pobranych stypendiów mszalnych, kapłan obowiązany jest odesłać całe stypendium, a nie tylko w granicach taksy diecezjalnej¹⁰², wyjąwszy wypadek a) odnośnie do Mszy manualnych, co do których istnieje moralna pewność, iż nadwyżkę powszechnego stypendium ofiarowano ze względu na osobę lub z powodu większej pracy czy większej niedogodności¹⁰³; b) odnośnie do Mszy fundacyjnych, jeżeli stypendium nie zostało prawnie ustalone¹⁰⁴.

Ordynariusz może kapłanom, w ten sposób aplikującym Msze św. binowane, przyznać pewne wynagrodzenie z racji niedogodności lub zewnętrznej pracy¹⁰⁵. Nie godzi się udzielać indultu apostolskiego, by przyznano proboszczowi binującemu we własnym kościele jakieś wynagrodzenie z dochodów legatów, gdyż jest on do tego zobowiązany z racji urzędu¹⁰⁶.

Tak więc na mocy Indultu Stolicy Apostolskiej Ordynariusz może dyspensować kapłanów od przepisu kan. 824 § 2. Ta władza dyspensowania zgodnie z kan. 85, podlega ścisłej interpretacji. Pewnym jest, że Ordynariusz może nakazać odprawienie Mszy binowanej na oznaczoną przez siebie intencję lub odesłanie pobranego za nią stypendium do Kurii¹⁰⁷.

Takiego nakazu nie można dać jednak zakonnikom wyjętym, chyba że w Indulcie papieskim jest wyraźna o tym wzmianka. Zakonnicy wyjęci bowiem podlegają władzy Ordynariusza miejscowego tylko w wypadkach wyraźnie określonych¹⁰⁸.

¹⁰⁰ Capello, l. c., n. 735.

¹⁰¹ Apollinaris 32 (1959) 152—153.

¹⁰² SCC 13 XI 1937, AAS 30 (1937) 101.

¹⁰³ SCC 10 XI 1917, AAS 10 (1918) 368.

¹⁰⁴ SCC 8 V 1920, AAS 12 (1920) 536—549.

¹⁰⁵ SCC 8 V 1920.

¹⁰⁶ SCC 13 XI 1937, AAS 30 (1938) 101.

¹⁰⁷ AAS 12 (1920) 536—549.

¹⁰⁸ Kan. 615. — G. Oesterle zastanawia się nad tym jak wygląda-

Następna kwestia to: jakie są obowiązki kapłana binującego. Już powyżej powiedziane zostało, że jeżeli taki kapłan aplikuje Mszę św. *non ad mentem Ordinarii*, ale na własną intencję — ma obowiązek odesłać w całości przyjęte stypendium do Kurii. Racją takiego postępowania jest tu dyspozycja kanonu 824 § 2, iż kapłan za Mszę binowaną, nie może przyjąć stypendium. Indult zaś zezwalający na przyjęcie takiego stypendium, w naszym wypadku, jest uwarunkowany: *ad effectum erogandi eleemosynam favore Seminarii*.

Warto jeszcze dodać, że jeżeli kapłani są zobowiązani aplikować Msze św. binowane *ad mentem Episcopi*, wolno im niekiedy (5 lub 6 razy) w roku aplikować Mszę św. binowaną w intencji osobistej i swoich bliskich czy członków jakiegos pobożnego zrzeszenia, jednak tytułem darmowym, bez przyjmowania stypendium¹⁰⁹.

Kraków—Częstochowa

Ks. TADEUSZ SZWAGRZYK

łaby cała sprawa, gdyby taki nakaz mógł dać Ordynariusz miejscowy zakonnikom, którzy z drugiej strony posiadają również indult... i daje następującą odpowiedź: „Ante omnia videndae sunt clausulae utriusque rescripto appositae, utrum nempe sint derogatoriae contrariarum concessionum. Si hae clausulae speciales non habeantur rescriptum singulare, ut est in casu illud concessum determinatae Religioni, praevallet generali concessioni facultatis applicandi Missas binatas dioecesis factae Ordinatio... Obtinet enim regula 34 juris in VI°: „Generi per speciem derogatur”. „Alii autem aliter censent” (dz. cyt. 160).

¹⁰⁹ Por. *Ephemerides Juris Canonici* 11 (1946) 390, nota 2. SCC *in Aegmen*, *Applicationis Missarum binatarum*, 12 Decembris 1936.